

Őskőkorszakbeli leletek a főváros környékén

Budapest visszavezeti mulját a legrégebbi kőkorszakba

Máriaremetén paleolit-leletekre bukkantak. Tudósítónk erre felkereste a Fővárosi Régészeti Intézet vezetőjét, dr. Nagy Tibor egyetemi magántanár, megbízott igazgatót, akinek személyes irányítása mellett folynak a remetei ásások. A tudós professzortól megkérdeztük, hogy mi a paolitleletek jelentősége, milyen szempontok figyelembevételével és kik végzik az ásásokat és világviszonylatban is milyen fontosságúak a remetei barlang paleolit darabjai?

Nagy Tibor egyet. m. tanár nyilatkozata

Dr. Nagy Tibor tanár a legnagyobb készséggel, szinte rajongó lelkesedéssel magyarázta meg a főváros közvetlen közelében talált paleolit-leletek történetét, rámutatva arra, hogy az eddig ismert történelem előtti korokban milyen életviszonyokat, kultúrát világitanak meg a leletek a kutatók előtt.

— Maga a lelőhely, a máriaremetei barlang egy enyhe bevágású nyugat felé néző lankás oldalából nyílik, a völgyfenéktől alig tíz méter magasságra. Régebben már egy próbaásatást végzett ott dr. Kadić Ottó kár barlangkutató, két méternél mélyebben azonban nem ment le és ezért ősrégészeti szempontból az első próbaásatás eredménytelenül végződött.

A Régészeti Intézet már a múlt évben a hároméves terv keretében programjába vette Budapest környékén paleolit, azaz az emberi társadalmak fejlődésének első szakaszát képviselő őskőkorszak,

vagy régebbi kőkorszak emlékszerű hagyatékainak felkutatását. Ezt a kutatást akkor az Intézet az Országos Barlangfelügyelőséggel karöltve végezte el. A Hűvösvölgyben már ezalkalommal felfedeztünk két olyan barlangot, amelyeknek a régészeti megvizsgálását szükségesnek tartottuk. Ebben az évben az Intézet a terepbejárást újból elindította és az egyetemi ősrégészeti szeminárium fiatal hallgatóit bízta meg azzal a feladattal, hogy a már jegyzékbe foglalt paleolit gyanús lelőhelyeken kívül további lelőhelyeket gyűjtsenek. A bejárás eredményeképpen az Intézet ez év májusában az ősrégészeti szeminárium hallgatóiból önként alakult ásató csoport segítségével egy próbaárkot húzott a barlang északi fala mentén. A kutatóárok felső rétegeiből középkori, valamint vaskori cserepek kerültek elő, egészen két méter mélységig. Az utána következő szakaszon azonban jelentkezett már

a régebbi kőkorszakra jellemző úgynevezett diluviális fauna, azaz a jégkorszak és az utána közvetlenül következő időszak állatvilága.

Igy egy nagyobb barlangi medve középső ujjperece és egy kisebb boc, ugyancsak középső ujjperece került elő, utalva arra, hogy az őskori ember már akkor értékelni tudta az izletes medvetalppecsényét. Ezekkel az állatsontokkal együttesen került napvilágra három tűzszerszám is. Pattintással megdolgozott két tűzköőrövedék és egy sötétbarnaszínű jaspisnőve mind

A leletek a fővárosi múzeumok tulajdonai és a Régészeti Intézet tervezett kiállításának egyik értékes részét alkotják.

Várostörténeti szempontból már az eddigi rövidlélegzetű kutatások eredménye is igen jelentősnek mondható. Budapest területén az eddigi őskori leletek alapján az első ember megjelenését csak az újabb kőkorig — neolitikum — tudtuk visszavezetni. (Időszámításunk szerint a harmadik évezredre. Azóta megszakítás nélkül természetesen nem ugyanazon a helyen, de Budapest és közvetlen környéke állandóan lakott volt. A kelet felől nyugatra vándorló embercsoportok, törzsek számára itt Budapest környékén kínálkozott a legalkalmasabb átkelőhely. Ugyancsak Budapest érintésével juthatott például a horvátországi Krapina-környéki ősember — mondjuk — a Bükkhegység területére. A paleolit-leletek gazdag lelőhelye Európában Franciaország területe. Magyarország területén eddig a Bükk-hegység pompás és nagyértékű anyaga jelenti az őskori ember itt létének figyelemreméltó hagyatékát. Ezek a lelőhelyek a jelenlegi településektől azonban aránylag messze, erdőségektől borított hegyoldalak bar-

langjaiban található és a remetei barlang — mondhatnánk — az »egyetlen« amely egy ma is virágzó és az »újjaépítés keretében folyó munka következtében mind szebbé váló metropolisz körzetébe esik.

Az európai fővárosok közül »egyedül« Budapest dicsekedhetik most azzal, hogy mulját vissza tudja vezetni egészen a »régebbi kőkorszakba.«

Remélni lehet azonban, hogy a továbbfolyó kutatások a kőkorszak még régebbi periódusainak anyagait is napvilágra hozzák. Munkások és tisztviselők lelkiismeretesen és az ügyhöz méltó lelkesedéssel végzik nehéz feladatukat, aránylag egészen jelentéktelen anyagi segítséggel. Az Intézet öt éves tervébe az első között felvette a máriaremetei barlang teljes feltárását. Ezt a munkát ebben és a következő évben kívánja a felettes hatóságainak megértő támogatása mellett és a tudományos világ tapasztalható érdeklődésével maradéknélkül elvégezni.

Kívánjuk a professzor úrnak, hogy ezzel a tudományos szempontból is nagyjelentőségű munkával — necsak hazánk kulturális fejlődését, de az egész világ őskor történetének megismertetését remélhetőleg ezután a még felszínre kerülő leletek alapján tökéletes biztonsággal tárja az érdeklődő szakértők elé.

(Z. Gy.)